

Genesis 32: 23-33: “Hoe ga je om met je toekomst?”

Orde van dienst:

Advent: kaars en tekst.

Votum en groet

NLB 221 Zo vriendelijk en veilig als het licht.

Gebed

Kinderen – advent

Zingen: project-lied

Inleiding.

Genesis 32: 23-33

Preek

Opwekking 642 De rivier

Wet

NLB 454 De mensen die gaan in het duister.

Gebed

Collecte

NLB 913 Wat de toekomst brengen moge.

Zegen.

Inleiding:

Vorige week ging de preek over de vraag “Hoe ga je om met je verleden?”.

Met de pijn, die er nog ligt. Omdat je gepest werd. Omdat je een kind verloor. Omdat je ouders scheidde. Omdat je stomme keuzes hebt gemaakt.

Druk je dat weg? Zwijg je er liever over om de pijn maar niet meer te voelen

Toen zeiden we: “Niemand kan een goede toekomst tegemoet gaan, zonder het verleden te verwerken. De dingen van vroeger zijn niet zomaar voorbij”.

Jakob keert terug naar Kanaän. Mooi!

Maar tegelijk wordt dat een confrontatie met zijn verleden: Esau.

Hoe gaat hij om met zijn verleden?

Nu is de vraag: “Hoe ga je om met je toekomst?”.

Want Jakob gaat de rivier de Jabbok oversteken en keert zo terug in het beloofde land.

Maar hoe keert hij terug? Wat zit er in zijn hart? Wie is God nu voor hem?

Want straks steekt hij de rivier over. De Jabbok. De grens met het beloofde land.

Rivieren waren toen vaak grenzen.

Je komt in een nieuw land. Er ligt een nieuwe toekomst voor je. Hoe ga je die in?

In je eigen leven kun je daar erg mee bezig zijn.

Met de toekomst van onze planeet aarde.

Met de klimaatcrisis. Het stijgen van de zeespiegel. Met de wapenwedloop, die er nog steeds is.

Of met de toekomst van je bedrijf vanwege de stikstof-crisis.

Met de toekomst van de kerk in Nederland: lopen de kerken leeg? Geloven mijn kinderen straks nog wel? Geloof ik zelf straks nog wel als ik naar alle vragen en conflicten kijk.

Of met je eigen toekomst: kan ik straks nog wel een huis kopen?

Wie zorgt er voor mij als ik ouder wordt? En als ik ziek wordt, dement, wat dan?

Hoe ga je om met je toekomst?

Jakob gaat ook een nieuwe toekomst tegemoet. Hij laat Laban los en keert terug naar zijn familie.

Hij steekt de rivier over.

Maar voordat hij dat doet klinkt er een vraag in Jakobs leven. Een heel belangrijke vraag. Niet de vraag: "Hoe zie jij je toekomst, Jakob? Zullen we daar eens wat over babbelen met elkaar?". Maar een veel spannender vraag. Die vreemde vechter vraagt: "Hoe luidt jouw naam?". En dat is meer dan de vraag "Hoe heet jij?". De vraag is: "Wie steekt er nu eigenlijk over, Jakob? Wie ben jij?".

Preek:

God ontmoeten. Hoe zou je dat vinden?

Misschien zeg je: "Ja, dat zou ik wel willen. Dan weet ik dat God bestaat en hoe hij eruit ziet".

En dat is waar. Dat zou ik zelf ook heel graag willen. Ik ben heel erg nieuwgierig: wie is God eigenlijk? Maar, weet je, dat is wel echt een antwoord van een mens in de 21^e eeuw. De mens, die door zijn telescoop tot ver in het universum tuurt en zich afvraagt: is er wel een hemel? Bestaat God wel? Is er ook leven op een andere planeet?

In de Bijbel is dat nooit waar het over gaat. Of God wel bestaat en hoe hij eruit ziet.

In de Bijbel is een ontmoeting met God vaak vooral een ontmoeting met jouzelf. Wie ben jij?

Zoals God ook aan Jakob vraagt: "Hoe luidt jouw naam?".

De almachtige God vraagt: "Wie ben **jij** eigenlijk?".

En dat maakt een ontmoeting met God voor ons vaak zo spannend.

Dat kan bidden moeilijk maken: opeens beseft je dat je tot God spreekt. De hoogheilige. De God die jou helemaal kent en alles van je weet. Niets kun je voor hem verborgen houden. Voor hem ben je naakt.

Zoals ook Adam en Eva opeens beseften dat ze naakt waren na hun zonde. Na hun verraad van God. Daarvoor was de komst van God in de Hof altijd vol vreugde. Ze wandelden samen in de avondkoelte. De ontmoeting was vol licht en verrassing. Ze keken blij op als ze het geluid hoorde van Gods komen. Maar na hun verraad is die ontmoeting vol dreiging. Als de Almachtige in de Hof komt, verbergen Adam en Eva zich voor hem.

Anders gezegd: je kunt in God geloven en veel over God weten. Dat is mooi.

Maar beseft, dat als het nooit over jouzelf gaat, dan is jouw geloof alleen maar buitenkant. Dan neem je de binnenbocht naar zegen en antwoorden. Zoals Jakob. Je snijdt heel handig de weg af, want je wilt niet langs jezelf.

Maar het vermijden van de confrontatie met jezelf leidt tot een zeer ongezonde manier van geloven. Je hebt dan geen band met God van hart tot hart.

Je bent dan een leven lang bezig om jezelf te handhaven.

Je gebed komt nooit tot leven.

Kijk maar naar Jakob.

Een leven vol leugens en bedrog. Zelfhandhaving. En God wordt alleen gebruikt als middel tot het doel dat Jakob wil bereiken. Rijkdom. De eerste zijn. Belangrijk zijn.

Religie kan dus een manier zijn om de confrontatie met jouzelf uit de weg te gaan. Je hebt het steeds over God. Over God die jou steunt in jouw plannen. God, jouw grote supporter. Of je hebt het veel over de kerk of over de mensen in de kerk. Soms heel kritisch. Maar nooit over jouzelf.

Van de ontmoeting van Jakob met God leren we, dat God het over jou wil hebben: "Wie ben jij?".

Jakob is alleen. En Jakob is bang.

Hij heeft al zijn bezittingen, zijn vrouwen en kinderen, naar de overkant van de rivier laten brengen en is nog alleen achtergebleven. En hij is bang. Bang voor Esau die er met 400 krijgers aan komt. De toekomst is dreigend.

Je ziet Jacob radeloos heen en weer lopen.

Je ziet hem denken: 'Waren die geschenken wel genoeg? Laat Esau zich weer omkopen? Hebben mijn vrouwen en kinderen zich wel kunnen verbergen? Bij het daglicht zijn ze weerloos. Worden Gods beloften dan in een bloedbad gesmoord?

Heel zijn leven heeft hij gevochten. Gewerkt. Als het moest bedrogen.

En nu? Gaat hij alles kwijtraken door de wraak van Esau?

Jakob is uitgepraat en zit op een dieptepunt in zijn leven. Hij is slim en is ver gekomen met zijn slimheid. Maar nu helpt dat niet meer. Esau komt er aan met zijn leger. Het is voorbij.

En dan komt God opnieuw naar Jakob toe.

Opnieuw.

Dat deed hij al bij Bethel. Toen was Jakob ook alleen. Op de vlucht voor de wraak van Esau. Een onzekere toekomst tegemoet.

Toen stond er een brede trap naar de hemel en stegen engelen langs de trap naar boven en weer naar beneden. Wat was de hemel opeens dichtbij! Beloftevol dichtbij!

En ook God was dichtbij.

Hij stond naast hem en zei tegen Jakob: "Ik ga met je mee. Ik zal al mijn beloften vervullen!".

Nu weer. Jakob is alleen. Kwetsbaar en bang. En God komt opnieuw bij hem.

Nu Jakob weer terugkeert.

En God ontmoet hem op het dieptepunt. Alleen. En vraagt hem: "Wie ben je nu?".

Zo gaat dat vaker: dat we God pas ècht ontmoeten als we naakt zijn en al onze zekerheden kwijt zijn. Al onze pretenties. Afgestroopt tot op onze diepste kern.

Vaak is het pas in onze naaktheid en in ons onvermogen, dat we God echt ontmoeten. Open staan.

Als je ziek bent. Als je ouder wordt en sterven gaat.

Als je van de dokter hoort, dat je een tumor hebt. Eenzaam sta je op de parkeerplaats van het ziekenhuis. Om je heen draait de wereld door. Bussen rijden af en aan. En jij staat daar. Stilgezet.

Opeens beseft je: mijn leven kan eindigen. En dan?

Mensen kunnen om je heen woorden van troost sturen en mooie kaarten. Maar jij beseft: "Nu ben ik met God alleen. Nu is het tussen God en mij".

Je kunt je niet meer verstoppen. Je moet op zoek naar de bron van je leven. Het wordt stil en koud om je heen. De nacht komt op je af. Je gaat straks sterven, oversteken. En wie vangt mij dan op?

En al die dingen, waar je eerst je gezicht mee redde, waar je mee weg kwam, vallen weg. Je opleiding. Je carrière. Je vriendenkring.

Je wordt geopereerd en je wordt de operatiekamer binnengereiden. Alle familie en vrienden blijven achter. Als God nu niet met je mee mag, ben je echt alleen in dit universum.

En dan komt opnieuw naar je toe en vraagt: "Wie ben je nu?".

Jakob is alleen. En bang.

God komt bij hem. Opnieuw.

Wat doet de HERE?

Hij vecht met Jakob. Het wordt een uitputtende worsteling. Een nachtlang. Man tegen man.

Het lijkt erop dat Jakob sterker is.

Want als het morgen wordt en het licht gaat doorbreken, zegt die ander: "Laat mij gaan!".

Maar voordat hij weggaat en Jakob achterlaat, raakt hij zijn heup aan.

Er staat een woordje, dat betekent 'licht aanraken'.

Er staat niet dat die ander op zijn heup slaat en zo zijn heup ontwricht. Of dat hij er als een sterke kickbokser hard tegen schopt. Nee, hij raakt de heup alleen maar even licht aan. Zoals een vlinder op een bloem landt op haar laatste vlucht.

Zo wordt Jakobs heup ontwricht.

Wat betekent dat?

Twee dingen:

*Door dit gebaar laat de HERE aan Jakob weten, dat hij veel en veel sterker is dan Jakob.

Alsof hij wil zeggen: "Jakob, jij bent bang voor Esau? Je moet nog veel en veel banger zijn voor mij. Als je in mijn handen valt, dán heb je pas reden om bang te zijn. Als je mij bedriegt!".

*Het tweede: Dit betekent ook dat die ander Jakob al direkt had kunnen overwinnen. Dat dat hele gevecht in de nacht niet nodig is geweest. Die onbekende vechter was veel en veel sterker dan Jakob.

En nu komt deze God bij Jakob.

En wat doet Hij?

Spreekt hij Jakob streng toe? Vernedert hij Jakob? Wijst hij hem af? Laat hij hem eeuwig los?

Nee.

Jakob mag leven.

En dan komt Jakob tot de mooiste vraag: "Ik laat u alleen gaan als u mij zegent".

Jakob, die die zegen altijd zelf wilde veiligstellen. Het zelf wilde regelen.

Die Jakob stelt nu de cruciale vraag aan God: "Wilt u mij zegenen".

Ja, en herkennen we deze God ook niet in ons eigen leven?

Zijn geduld met ons. Elke dag stelt hij zijn toorn uit. Elke dag geeft hij ons weer leven. Elke dag weer worstelt Hij om onze overgave. Onze liefde.

Hij wacht elke dag op onze gebeden. Ons vertrouwen. Ons hart.

En in plaats, dat hij ons dan uiteindelijk maar overgeeft aan de nacht, legt hij al onze zwakheid en al onze zelfzucht, onze leugens, onze trots, op Jezus zijn zoon.

Hij gaf zijn eigen zoon over aan de nacht en de wrok van de vorst van de duisternis. En daarom wordt het nu elke morgen weer licht in ons leven.

Hij raakt ons hart aan.

Nee, hij slaat er niet op met veel geweld. Hij schopt er niet tegenaan als een snelle kickbokser. Hij raakt het aan met zijn liefde.

Anders gezegd: Jakob heeft in zijn leven niet met God geworsteld. Was het maar waar. Jakob is juist zijn eigen weg gegaan.

Jakob heeft niet met God geworsteld, maar God heeft al die jaren met Jakob geworsteld. Om zijn vertrouwen. Zijn overgave. Zijn toewijding.

Deze God raakt ons hart aan met zijn geduld en liefde.

In Jezus komt hij je leven binnen. Dat kind in de kribbe. Die man aan het kruis.

Door Jezus raakt hij vol liefde je hart aan.

Hij slaat niet tegen je hart. Hij breekt er niet binnen. Hij klopt erop en wil bij je binnenkomen.

Je kunt je daaraan ontworstelen als je dat wilt en deur dicht houden.

Maar: waarom zou je dat doen als je weet wie deze Jezus ten diepste is.

'Wie ben je? Wat is je naam?', vraagt de man.

En in gedachten zijn we weer terug in de tent van Izaäk. Zo'n twintig jaar geleden.

Jakob staat voor zijn vader met het wildbraad.

Toen vroeg zijn blinde vader hem: "Wie ben je?".

Jakob was gehuld in de kleren van Esau en hij rook naar Esau en voelde als Esau en zei toen: "Ik ben Esau".

En Jakob raakte zichzelf kwijt.

Nu staat Jakob voor zijn God. Zonder de kleren van Esau. Jakob, met zijn gladde huid.

"Wie ben je", klinkt de vraag als een echo uit een ver verleden. En dat klinkt als een herkansing.

En nu, eindelijk, antwoordt deze gebroken man in alle naakte waarheid: "Ik ben Jakob".

En dan gebeurt het wonder: de HERE geeft hem een nieuwe naam: "Voortaan zal je naam niet Jakob zijn, maar "Israël", want je hebt met God en mensen gestreden en je hebt overwonnen".

Israël. Strijder met God. Hij is overwinnaar.

Misschien zeg je: 'nou, overwinnaar!?? Moet je eens kijken: Jakob loopt zijn verdere leven mank! Iedere stap doet pijn'.

Ja, en toch overwinnaar.

Dia

Jakob heeft het goed begrepen. Dat hoor je terug in zijn antwoord.

Hij reageert: "Hij noemt die plek "Pniël", want ik heb oog in oog met God gestaan en ik ben in leven gebleven". (Pniël komt van 'panim El'. Aangezicht van God.)

"Ik ben in leven gebleven". Hij is een winnaar. Israël.

Ja, hij hinkt wat. Bij iedere stap in het beloofde land zal hij zich er pijnlijk van bewust zijn, dat hij niet op eigen kracht de zegen kon beërven. Het is een geschenk. Hij mag zich koesteren in de zon van Gods genade.

"Wie ben je?", vraagt God ook aan mij.

En die vraag komt op me af.

Het wijst mij op het grote gevaar, dat ik mijzelf een naam probeer te maken. Dat ik het waard wil zijn.

Mijn subtiele vormen van bedrog om overeind te blijven. Om mijzelf te handhaven. Om niet te hoeven buigen. Ik worstel met mijn zwakheden. Ik worstel met mijn zoeken naar bewijzen. Al die argumenten, die ik opstapel vanuit de natuur, mijn gevoel, mijn ratio.

Ik zoek steeds naar de binnenbocht om niet zelf in beeld te hoeven komen.

En tegelijk weet ik allang: God kijkt daardoor heen. Hij kent mij beter dan ik mijzelf ken.

Maar ik weet ook dit: Hij houdt meer van mij, dan ik ooit zou durven dromen.

Het wordt kerst.

En ik kijk God recht in zijn gezicht.

Dat heeft hij naar me toegewend. Onvoorstelbaar, maar waar.

"Wie ben je?", vraagt hij aan mij.

Hij bedoelt: vertrouw mij maar.

En vol vertrouwen steek ik de rivier over.

Amen.

Bij de wet:

Door de wet leren we zien wat goed is en wat kwaad. Dat is mooi. We hoeven niet in het duister te tasten. God heeft ons geleerd wat goed is en dat mogen we doen.

Maar het is ook een spiegel. Je weet nu ook hoe jij het zelf doet. Hoe anderen het doen.

Daar zit een gevaar in.

Ik las in het boekje "Struikelen over God" deze woorden: "Nu is het de grote kunst om je bij jezelf en bij anderen niet blind te staren op wat er nog aan onvolmaaktheid aanwezig kan zijn. Die is er ongetwijfeld bij Jakob en bij ons allemaal. Maar laten we bedenken dat er intussen ook genoeg van het werk van de Heilige Geest is aan te wijzen. Gods Geest tovert niet ineens nieuwe mensen tevoorschijn, maar leert ons in de gebrokenheid van dit leven stapjes in de goede richting te zetten. Hij buigt ns leven bij in de goede richting. Je zou ook kunnen zeggen: de vrucht van de Geest groeit tussen het onkruid dat we soms een leven lang moeten blijven uittrekken. Jammer als we mensen alleen beoordelen op hun onkruid."